

OBSAH

I. Díl: část všeobecná

	Strana
Úvod	17

1. Dietetika

A. Stať všeobecná:

a) Definice	19
b) Poživatiny, potraviny a pochutiny	21
c) Potravinové náhražky	22
d) Historie výživy	27

B. Kalorická hodnota potravy a potřeba kalorií.

Zákon isodynamie, basální metabolismus, respirační kvocient, specificko-dynamický účín, luxusní spotřeba, odpadové ztráty potravin	29
--	----

C. Zužitkování potravy v organismu.

Zužitkování potravy	33
Sytivost a pocit nasycení	34
Zažitelnost potravy	35
Stravitelnost potravy	36

2. Základní součásti potravin

A. Bílkoviny a jejich potřeba	38
Aminokyseliny	42
Bílkoviny	55

B. Potřeba uhlovodanů	57
Monosacharidy — Disacharidy — Trisacharidy — Polysacharidy — (Škrob	
— Glykogen — Inulin — Celulosa) — Pektiny — Glykosidy	65
Saponiny	66
Třísloviny	67
C. Potřeba tuků	67
Kyseliny mastné — Steriny — Lecithin — Cholin — Fosfatidy.	
D. Potřeba látek nerostných	75
Sodík — Draslík — Vápník — Hořčík — Fosfor — Křemík — Železo —	
Měď — Mangan — Síra — Prvky halové — Zinek — Bor — Arsen — Vzácné	
kovy.	
E. Potřeba vody	95
Těžká voda	96
Led a tuhý kysličník uhličitý	97
F. Potřeba vitaminů	99
V i t a m i n A (A x e r o p h t o l)	101
S k u p i n a v i t a m i n u B	108
Vitamin B ₁ (Aneurin, Thiamin)	109
Vitamin B ₂ (Laktoflavin, Riboflavin)	117
Vitamin B ₂ —B ₇	122
Vitamin B ₆ (Adermin, Pyridoxin)	122
Vitamin PP (Kyselina nikotinová Niacin)	124
Kyselina pantothenová	129
Inositol	131
Vitamin H', (Kyselina p.-aminobenzoová)	133
Antianemický vitamin (Haemogen)	134
Vitamin L	135
Vitamin M	135
Vitamin Bw	135
Kyselina listová, kyselina foliová (Folic acid)	135
Vitamin H (Biotin)	136
Vitamin C	139
Vitamin D	149
Vitamin E (Tocopherol)	151
Vitamin F	153
Vitamin P (Citrin)	155
Vitamin K	155

XI. Dietotherapie onemocnění žlučníku a cest žlučových.	
Icterus-cholecystitis a cholelithiasa	724
XII. Dietotherapie chorob jater a pankreatu.	727
XIII. Diety při tuberkulóse	730
Dietotherapie bronchiálního astmatu	733
XIV. Dietotherapie nemocí krevních	734
XV. Dietotherapie žláz s vnitřní sekrecí	736
XVI. Dietotherapie nemocí kožních.	738
XVII. Diety při chorobách nervových.	740
Dietotherapie při sexuální neurasthenii	741
XVIII. Umělá výživa.	
1. Výživa sondou	741
2. Výživa per rectum	743
Kapénkové klysmo	745
3. Parenterální výživa	745
Intraspongiosní, trvalé kapénkové infuze	746
XIX. Stravování v nemocnicích a sanatoriích.	747
Seznam použitého písemnictví	749
Seznam vyobrazení	839
Rejstřík osobní	842
Rejstřík věcný	855

---

3. Potraviny

A. Potraviny původu živočišného.

Strana

Mléka:

Mléko kravské	159
Vlastnosti mléka	162
Složení mléka	165
Vlivy na složení mléka	166
Základní součástky mléka	169
Vitaminy mléka	176
Mikrobiologie mléka	179
Hygiena mléka	182
Druhy kravského mléka a colostrum	188
Dietetické vlastnosti mléka	198
Ženské mléko	195
Mléko kozí	202
Mléko ovčí	202
Mléko kobyli	203

Mléčné výrobky:

Mléko kyselé, okyselené a zkvašené	204
Kefír	205
Kumys	206
Jogurt	206
Kondensované mléko	208
Sušené mléko	209
Syrovátka	211
Tvaroh	212
Smetana	213
Podmáslí	215
Sýry	216

Vejce.

Stat' všeobecná:	235
Složení vajec	236
Změny ve vejci při uchování a konzervování vajec	244
Dietetické vlastnosti vajec	250
Vaječné přípravky	254

Maso.

Stat' všeobecná.	255
--------------------------	-----

	Strana
Chemické složení masa	267
Masa jatečných zvířat	269
Maso hovězí	269
Maso telecí	272
Maso vepřové	274
Maso skopové a jehněčí	279
Maso kozí a kůzlečí	277
Maso koňské	280
Maso králičí	282
Vnitřnosti zvířat	282
Játra — Ledvinky — Slezina — Mozeček — Brzlík — Plíce — Srdce — Jazyk — Kosti a chrupavky — Morek — Dršťky — Krev.	
Drůbež	288
Zvěřina	292
Ryby	295
Stát všeobecná — Chemické složení rybího masa — Dietetické vlastnosti rybího masa	298
Rybí konzervy	299
Kaviár	302
Měkkýši a korýši	303
Uzeniny	304
Druhy uzenin — Šunka — Uzenky — Salámy — Jitrnice — Jelítka — Tlačenka.	
Dietetika masa	309
Masové výtahy a polévkové přípravky	311
Masová šťáva — Masový výtah — Polévkové kostky a koření — Konser- vované koření omáčky	
Náhražky masa	313
Želatina	314
Výživné preparáty	314

B. Skupina potravin původu živočišného a rostlinného.

Tuky.

I. Tuky živočišné	317
Másla — Složení másla — Vady másla — Dietetika másla	329
Hovězí lůj — Skopový lůj — Vepřové sádlo — Husí sádlo — Slepíčí sádlo Koňské sádlo — Kostní tuk	333
II. Tuky rostlinné	334

	Strana
III. Umělé tuky	337
Margarin	338
Dietetika tuků	338

C. Potraviny rostlinného původu.

I. Obilí	341
1. Mouka — Zušlechťování mouky	343
Pšenice — Pšeničná mouka	348
Žito — Žitná mouka	354
Ječmen — Ječná mouka	356
Oves — Ovesná mouka	357
Rýže	360
Kukuřice — Kukuřičná mouka	361
Proso — Pohanka	363
2. Škrob	366
3. Chléb	370
Droždí	372
Ztvrdlý chléb	374
Chemické složení chleba	375
Vady chleba	376
Druhy chleba	380
Schlütterův celozrnný chléb	380
Grahamův chléb — Grovitzův chléb — Steinmetzův chléb — Simonův chléb — Klopferův chléb — Černý, rezný, perníkový chléb — (Pumpernickel), Kraftův chrupavý chléb (Knäckebröt)	
4. Dietetika chleba	382
5. Dietetika moučníků	386
6. Dietetické pečivo	386
II. Luštěniny	
Hrách — Čočka — Fazole — Koňský bob — Soja	389
III. Okopaniny	
Brambory	395
Topinambury	406
Bataty	407
IV. Zelenina	408
Stát všeobecná	408
Složení zeleniny	408
Dietetické vlastnosti zeleniny	411

1. Zelenina kořenová	412
Mrkev — Pestiňák — Petržel — Celer — Křen — Ředkvička — Ředkev — Vodnice — Tuřín — Červená řepa — Černý kořen	415
2. Zelenina salátová	416
3. Zelenina lodyžnatá a řapíkatá	417
Brukev — Kardý — Chřest — Reveň,	
4. Zelenina kapustovitá	420
Kapusta — Zelí — Špenát,	
5. Zelenina kořená	423
6. Zelenina se zdužnatělým květenstvím	424
Artyčoky — Květák.	
7. Zelenina cibulová	425
Cibule — Pór — Česnek.	
8. Plody a semena	427
Okurky — Rajska jablčka — Lilek vejcoplodý — Tykev — Melouny — Ze- lený hrášek — Fazolové lusky.	
9. Zelenina konzervovaná	431
V. Ovoce	433
Stať všeobecná, chemické složení ovoce, dietetické vlastnosti ovoce	439
1. Ovoce jádrové	441
Jablka — Hrušky — Kdoule — Mišpule, — Oskeruše — Sladké jeřabiny.	
2. Ovoce peckové	445
Třešně — Švestky — Slívy — Broskve — Meruňky — Olivy — Dřínky — Bezinky — Vinné hrozny.	
3. Ovoce dužnaté	450
Červené jahody — Maliny — Ostružiny — Moruše — Ananas.	
4. Ovoce bobulové	452
Rybíz — Angrešt — Borůvky — Brusinky — Dřišťálky — Židovské třešně — Hloh — Šípek — Banány — Citron — Pomeranč — Grape fruit.	457
5. Ovoce skořápkové	460
Ořech vlašský — Lískové oříšky — Para ořechy — Jedlé kaštany — Koko- sový ořech — Mandle — Pistácie a piniové oříšky — Burské oříšky.	
6. Ovoce tropické	464
7. Ovoce sušené	466
Fíky — Datle — Rozinky — Svatojánský chléb.	
8. Ovocné konzervy	469
Ovocné šťávy — Ovocné sirupy a želé	470

	Strana
Ovocné jamy — Ovočné marmelády — Ovocná povidla — Ovocné pasty.	472
VI. Pochutiny.	
1. Káva	475
Chemické složení kávy — Káva Hag — Příprava kávy — Dietetické vlastnosti, indikace a kontraindikace kávy.	
Kávové náhražky	479
2. Čaj	481
Složení čaje, příprava čaje — Dietetické vlastnosti čaje.	483
3. Maté	486
4. Kakao	487
Čokoláda	488
VII. Koření.	
1. Podzemní části rostlin	492
Zázvor — Galgant — Puškvorec.	
2. Kůry: Skořice	494
3. Listy a byliny	495
Majoránka — Tymián — Bobkový list — Šalvěj	
4. Květy a součásti květu	496
Šafrán — Hřebíček — Kapary.	
5. Plody a semena	497
Pepř — Paprika — Kayenský pepř — Nové koření — Hřebíčkové plody — Jalovčinky — Kardamomy — Vanilka — Kmín — Římský kmín — Fenykl — Anýz — Badyán — Koriandr.	
S e m e n a: Muškátové oříšky — Muškátový květ — Hořčičná semena — Mák.	502
VIII. Houby	505
IX. Sladidla.	
1. Cukry	508
Dietetické vlastnosti cukru, cukr škrobový, cukr ovocný, cukr sladový. Slad, cukr mléčný, cukerná barviva, griliáš.	
2. Náhražky cukru	514
Sorbit, glycyrrhizin, glycerin.	
3. Umělá sladidla	515
Sacharin, dulcin, glucin.	
4. Umělý med	516
5. Cukrovinky	520
Bonbony — Fondán — Likérové bonbony — Bonbony z rosolů (želé) — Gumové bonbony	

Nugát — Orientální cukrovinky — Kokosové cukrovinky — Marcipán — Tvrdé bonbony — Kandity — Karamely — Cukrované ovoce — Šumivé bonbony.	
6. Zmrzlina Eskymo	524
X. Ocet	525

D. Požívatiny minerálního původu.

Kuchyňská sůl	527
Dietetika kuchyňské soli	530
Dietetické náhražky kuchyňské soli	530

E. Nápoje.

1. Sodovka a limonády	531
2. Šumivé limonády	532
3. Pivo.	
Vady piva — Chemické složení piva	532
Dietetické vlastnosti piva	537
4. Mošt	539
5. Víno.	
Chemické složení vín — Druhy vín — Dietetika vína — Ovocná vína	539
6. Pálenky	550
Cognac	550
Druhy pálenek	551
7. Likéry	551

4. Bromatika

Staf všeobecná.	555
Příprava pokrmů	556
Příprava pokrmů účinkem vysokých teplot:	
I. Vaření	557
II. Dušení	569
III. Pečení	570
IV. Smažení	576
Hors d'oeuvres	577
Polévky	578
Omáčky	580
Moučnický, kaše a pečivo	581
Konservování potravin	586
Nádobí	607
Barvení potravin	609

Obsah II. dílu

II. díl: část speciální a dietotherapie

Speciální dietetika

I. Dietetika stravování.	Strana
Dieta	615
Dietetická anamnesa	617
Strava bezmasá a vegetářská	618
Strava syrová	619
Výživa dětí a školní mládeže	622
Výživa sportovců	624
Dieta při těhotenství a kojení	625
Výživa ve stáří	627
II. Pathologie a terapie chorob výživy.	
1. Hlad, půst a hladovění	628
2. Odemová nemoc	629
3. Podvýživa za války	632
4. Kury postní	633
Indikace a kontraindikace postních kur	636
5. Žízeň a kury žízňové	637
6. Avitaminosy	639
Avitaminosa A	639
Avitaminosa B ₁ Beri-beri	642
Hypovitaminosa B ₂	644
Avitaminosa PP, Pelagra	645
Avitaminosa B ₆	647
Avitaminosa z nedostatku antianemického faktoru	648
Polyavitaminosy komplexu vitamínu B, A, CaD	648
Avitaminosa C, Scorbuta, Möller Barlovova nemoc	650
Avitaminosa D	651
Avitaminosa H	652
Avitaminosa K	653
7. Alimentární alergie	653

III. Dieta při horečkách.

Infekční nemoci	657
Spála, sepse, typhus abdominalis, dysenterie a cholera	659

IV. Dietoterapie nemocí trubice zažívací.

1. Dieta při nemocech dutiny ústní, hltanu a jícnu.	660
2. Dietoterapie nemocí žaludečních:	
a) <i>Gastritis acuta</i>	661
b) <i>Gastritis chronica</i>	664
c) <i>Dieta při hyperaciditě</i>	662
d) <i>Dieta při subaciditě, anaciditě a achylii</i>	663
e) <i>Dieta po operacích žaludku a při polknutí cizího tělesa</i>	660
f) <i>Dietoterapie vředu peptického</i>	664
g) <i>Dietoterapie při gastropse, motorické insuficienci žaludku, hypotonii svalstva traktu zažívacího</i>	673
h) <i>Výživa při rakovině žaludku</i>	674
3. Dietoterapie nemocí střevních:	
a) <i>Dietoterapie průjmů a střevních nemocí</i>	675
b) <i>Meteorismus</i>	677
c) <i>Dietoterapie obstipace</i>	678

V. Dietoterapie chorob výměny látek.

1. Dietoterapie hubenosti a kury výkrmné	705
2. Kury odtučňovací	692
Dietoterapie lipoidos	702
3. Dietoterapie cukrovky	679
4. Dietoterapie dny	707
5. Dieta při arteriosklerose	710

VI. Diety při reumatismu. 711

VII. Dieta neslaná. 713

VIII. Dietoterapie při srdečních vadách. 715

IX. Dietoterapie nemocí ledvinových	717
Dietoterapie nefrolithiasy	719
X. Diety při nemocech cest močových	721
Strava acido- a alkalogenní	721